

Voortgangs- rapportage

Biodiversiteit Rotterdam 2024

Ben jij een
goede buur van
de stadsnatuur?

www.rotterdam.nl/biodiversiteit

Gemeente
Rotterdam

Introductie

Biodiversiteit staat blijvend onder druk. Het staat daarom nog steeds hoog op de nationale en internationale agenda. Initiatieven zoals de EU-Biodiversiteitsstrategie voor 2030 benadrukken het dringende belang van natuurbehoud en -herstel, met als doel de biodiversiteit in Europa tegen 2030 op de weg naar herstel te brengen. Ook benadrukt deze strategie het belang van de koppeling tussen klimaat en biodiversiteit, en stelt een systeemaanpak voor om biodiversiteitsverlies en klimaatverandering gezamenlijk aan te pakken en noodzakelijke transformaties te realiseren. Dit is niet alleen heel belangrijk voor het klimaat en de planeet, maar ook voor mens en dier.

Het afgelopen jaar nam de gemeente Rotterdam stappen om biodiversiteit nog nadrukkelijker op de kaart te zetten. Dit deden we door zowel in de uitvoering van steeds meer projecten in het kader van de Groenagenda, als bij het dagelijks beheer, gelijk maatregelen mee te nemen om de biodiversiteit te verbeteren. We deden dit natuurlijk niet alleen, maar samen met vele partners in de stad. Denk bijvoorbeeld aan het netwerk van Groen010, dat hard werkt aan het vergroten van biodiversiteit. Samen zorgen we voor een stevige basis om de biodiversiteit structureel te agenderen en een plek te geven in de stad. Dit gezamenlijke traject hielp ons om stappen te maken in deze belangrijke transitie en richting te geven aan onze ambities.

Concrete voorbeelden van vooruitgang zijn onder andere de uitbreiding van groene initiatieven, het toenemend aantal hectaren bijenlandschap en de vergroening van stedelijke gebieden. Tegelijkertijd blijven we ook communicatiestrategieën inzetten, waaronder campagnes die bewoners betrekken en inspireren tot actie. Deze campagnes dragen bij aan een bredere bewustwording en een meer inclusieve dialoog over biodiversiteit. Het Biodiversiteitskader, vastgesteld in 2023, geeft richting aan de ambities van de stad en aan het inpassen van ecologie. Tot 2030 ligt de nadruk op het behouden van de groene en blauwe structuren waar het redelijk tot goed gaat, en op het verbeteren van de structuren waar het niet goed gaat. Zo werken we stap voor stap toe naar een natuur-inclusieve stad. Onze Uitvoeringsagenda 2023-2027 beschrijft de acties om de vastgestelde doelen te realiseren. Samen met onze partners zetten we alles op alles om van Rotterdam een stad te maken waarin biodiversiteit niet alleen behouden blijft, maar ook waar mogelijk versterkt wordt. Op deze manier werken we aan een stad die levendiger en leefbaarder wordt voor mens en dier.

In deze jaarrapportage nemen we u mee in de voortgang van het herstellen, behouden en verbeteren van de biodiversiteit. We laten zien hoe strategie en uitvoering elkaar versterken, hoe communicatie het draagvlak vergroot, en hoe monitoring ons richting geeft bij het realiseren van een rijkere biodiversiteit. Daarbij maken we onderscheid tussen drie sporen: Inpassen & Agenderen (1), Monitoren & Sturen (2) en Verankeren (3).

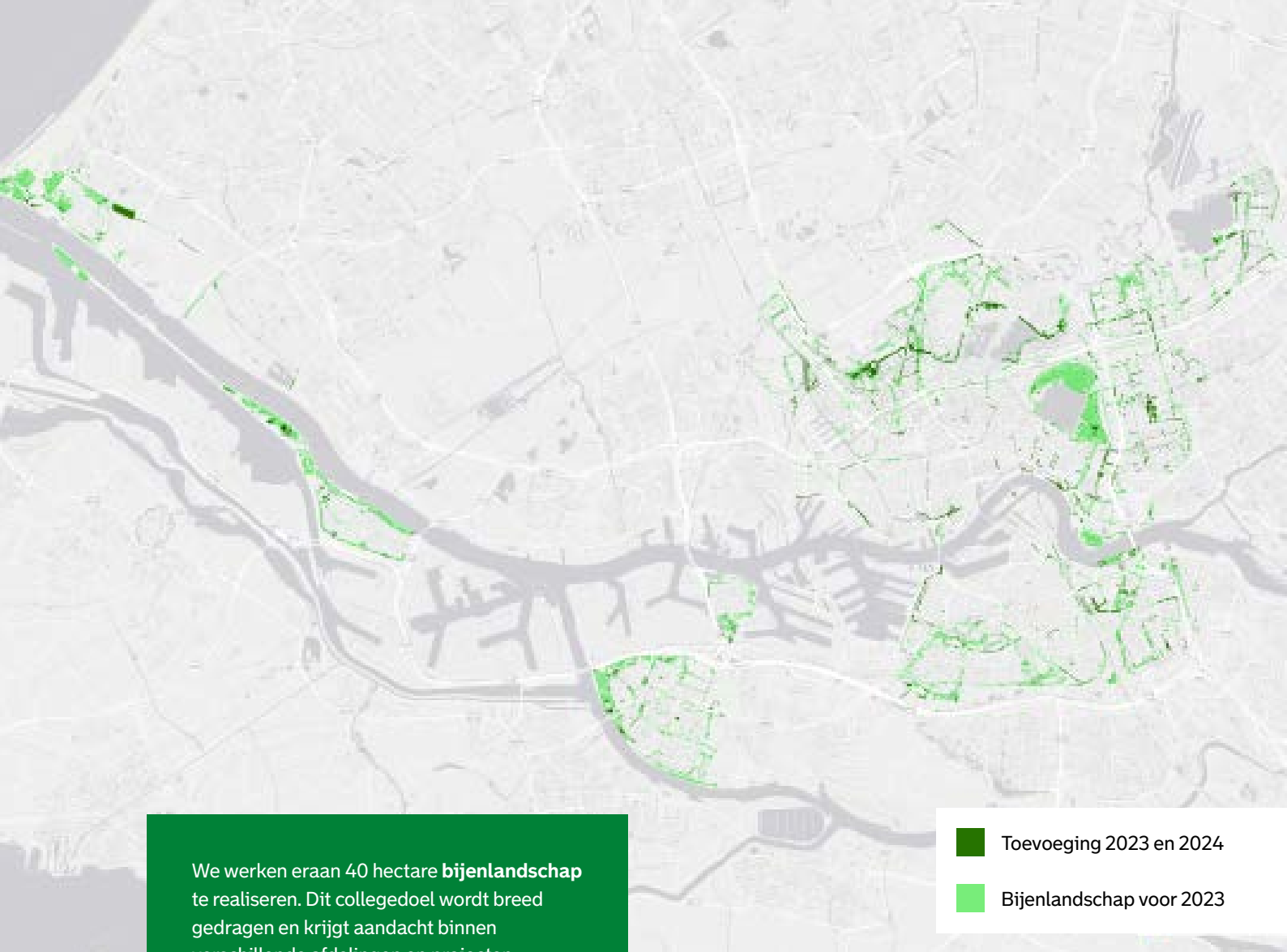

Spoor 1 | Inpassen & Agenderen

Het inpassen en agenderen van biodiversiteit betekent dat we in 2024 de buitenruimte steeds meer hebben ingericht en aangepast aan de behoeften van mens, dier en planten. Het doel is een gezond ecosysteem in de stad, waarin natuur en stedelijke functies in balans zijn. Het inpassen van biodiversiteit hield in dat we de principes hiervan actief verbonden met andere stedelijke opgaven en met de dagelijkse werkzaamheden van de gemeente. Hierbij werkten we actief samen met andere stakeholders in de stad, omdat een groot deel van het groen en blauw in stedelijk gebied zich op privéterrein bevindt. In 2024 verschoof de focus naar de uitvoering van eerder ontwikkelde richtlijnen, met concrete stappen om de stadsnatuur te versterken.

Inpassen

- **Inbedding in projecten.** Biodiversiteit is geïntegreerd in de projecten van de Groenagenda 2022-2026 van de Gemeente Rotterdam. Op deze manier verbinden we de ambities voor klimaat, biodiversiteit en de vergroening van de stad met elkaar. Voor meer informatie over dergelijke projecten, zoals bijvoorbeeld het project in de Patijnstraat, verwijzen we naar de jaarrapportage van de Groenagenda.
- Tevens wordt gewerkt aan het inspiratiedocument van het **Natuurprestige project**, waarin het invullen van een ontbrekend onderdeel van de stedelijke ecologische groenstructuur centraal staat. Dit geeft invulling aan de ambities van de Groenagenda en van het Biodiversiteitskader om de groenblauwe ecologische structuren in de stad te behouden en te versterken.
- **Natuurvriendelijke Oevers (nvo's).** De inspectie van de oevers is dit jaar gestart. De resultaten vormen straks de input voor het model om na te gaan waar nvo's zouden kunnen komen. Dat is de basis om de blauwe ecologische structuren steeds verder uit te breiden en te versterken.
- Bosplantsoen is een onmisbaar element in de ecologische groenstructuren in de stad en een belangrijk gebied voor planten en dieren. In 2024 is gestart met de uitvoering van de **Leidraad Bosplantsoen**. In deze leidraad is biodiversiteit integraal meegenomen.
- Experimenteren voor een rijk bodemleven. De **Proeftuin Gele Keet** is een innovatief experiment, gestart in 2023, waar diverse organische stromen, zoals biochar, compost, bokashi, plantenresten en zelfs garnalenschillen worden getest als bodemverbeteraars. Deze proeftuin legt de cruciale verbinding tussen bodemgezondheid, organische stromen en biodiversiteit, en draagt zo bij aan een veerkrachtige en levende stedelijke natuur.

We werken eraan 40 hectare **bijenlandschap** te realiseren. Dit collegedoeel wordt breed gedragen en krijgt aandacht binnen verschillende afdelingen en projecten. In totaal is er al 20 hectare bijenlandschap gerealiseerd. Het bijenlandschap strekt zich nu uit over de volgende gebieden: Steilrand, Noord, Crooswijk, Kralingen en Kralingse Bos. In 2025 wordt er gewerkt aan het realiseren van de overige hectares. De focus komt dan ook meer in Zuid, Noord-Oost en Prins Alexander te liggen.

- Toevoeging 2023 en 2024
- Bijenlandschap voor 2023

Agenderen

- In 2024 meldden zich verschillende **CityLab010** initiatieven op het gebied van biodiversiteit. Drie Rotterdamse initiatiefnemers ontvingen een subsidie in de categorie biodiversiteit; Cray Crate: red Rotterdamse wateren van de rivierkreeft, Een groener Rotterdam: 3D geprinte Verticale Geveltuinen en Nationaal Park Rotterdam: een groenere, gezondere en wildere stad voor iedereen.

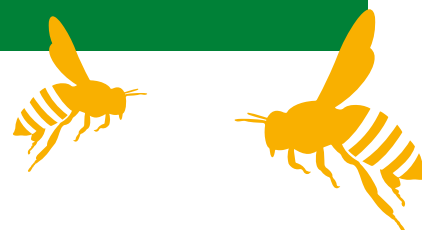

- De **Rotterdamse dakendagen** in juni waren een succes. Samen met een groenbeheerder van de gemeente Den Haag was er een tour georganiseerd langs diverse daken, waaronder dat van de Doelen. Hier werd enthousiast verteld over biodiversiteit op het dak en de mogelijkheden om dit verder te stimuleren. De interesse was groot, we ontvingen veel vragen van deelnemers en kregen positieve reacties op de praktische tips en handvatten uit onze Toolbox Natuurinclusief Rotterdam.
- Dit jaar stond de **Internationale Architectuur Biënnale (IABR)** in het kader van 'Nature of Hope', een thema dat aansluit bij biodiversiteit. De gemeente verleende bijdragen in de vorm van zogenoemde 'Nature Driven Dialogues'. Tevens is de kernbiotopenkaart verwerkt in het kunstwerk van DS-architecten, dat deel uitmaakte van de tentoonstelling Nature of Hope in Het Nieuwe Instituut. Dit kunstwerk hangt nu in het Natuurhistorisch Museum als onderdeel van de tentoonstelling Rotterdam als Nationaal Park. Het Rotterdams Bijenlandschap was een van de Botanical Monuments tijdens de IABR.
- In 2024 waren er in totaal 307 verleende of vastgestelde aanvragen voor de **Subsidie Klimaatadaptatie**. Bij 57 daarvan is subsidie verleend of vastgesteld voor aanleg van extra groen. 19 aanvragen gingen over inheems groen van de plantenlijst voor biodiversiteit. In totaal waren dit 13971 planten, 1715 struiken en 3 bomen voor ecologisch waardevol groen.
- In maart vond in Rotterdam de Ambassadeurs-bijeenkomst **Groene Cirkels Gezonde Stad** plaats. Directeur Stedelijke Inrichting Hermen Borst verrichtte de opening. Tijdens de bijeenkomst werd een inspirerende presentatie gegeven over het Rijnhavenpark, waarin de uitdagingen en complexiteit van het integreren van biodiversiteit en groen in een stedelijke context werden belicht.

Het definitieve ontwerp van het **Hofbogenpark** is afgerond, een project waarin biodiversiteit en Natuurinclusief ontwerpen en beheren centraal staan. Het park omvat onder andere gifvrije beplanting en ruimte voor wilde natuur, waarmee het bijdraagt aan een ecologisch waardevolle stedelijke omgeving. Vanuit de Groenagenda en met speciale aandacht voor biodiversiteit hebben we dit bijzondere project met trots bezocht, samen met voormalig minister Christianne van der Wal.

- In september organiseerde Stadswerk de Field trip van **Future Green City Conference** en de Urban Future Conference. Op dag drie hiervan was er een excursie door Rotterdam, met een bezoek aan het Rijnhavenpark, het Hofplein en het Hofbogenpark. Op dag vier was er een inspirerende rondleiding door de haven van Rotterdam, met uitleg over hoe Rotterdam met het onderhoudscontract met EMVI (Economisch Meest Voordelige Inschrijving) de beloften toetst. De locaties waren de Bird Valley, de Paddenpoelen en de Kwekerij.

- Het **Groene Doeners Festival** in oktober 2024 was een groot succes, met ruim 700 bezoekers voor de stands en activiteiten. Wethouder Buitenruimte Pascal Lansink-Bastemeijer opende het festival, waarna de gemeente een lezing verzorgde over de Rotterdamse Stadsnatuur en de gemeentelijke ambities op het gebied van groen, biodiversiteit, klimaatadaptatie en circulariteit. Samen met het Rotterdams WeerWoord (RWW) waren we aanwezig om bezoekers te inspireren en handelingsperspectieven te bieden. Er was ook een aparte stand voor zelfbeheer, verzorgd door de wijktuinmannen, waar we nauw mee hebben samengewerkt. De belangstelling was groot, het beantwoorden van vragen en het delen van informatie zorgde voor een dynamische en geslaagde dag.

- In november 2024 was biodiversiteit ook een thema op het **Stadsmakerscongres** in het Theater Zuidplein. Biodiversiteit had samen met de Groenagenda en het WeerWoord een stand, met een werkatelier waarin de webviewerversie van de Toolbox Natuurinclusief Rotterdam werd gepresenteerd. Er was veel belangstelling van potentiële gebruikers voor deze door ons ontwikkelde webviewer, waarmee op eenvoudige wijze zichtbaar is met welke maatregel op een bepaalde plek de biodiversiteit vergroot kan worden.
- Uit onze Omnibus enquête 2024 blijkt dat het woord biodiversiteit respondenten vooral doet denken aan woorden als groen, planten, dieren, verscheidenheid en soorten.

Uitgelicht | Omnibus enquête

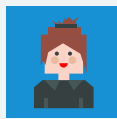
Tevredenheid

Een van de vragen ging over hoe tevreden Rotterdammers zijn over de variatie van soorten groen in de buurt, bijvoorbeeld de afwisseling van gras(sen), bloeiende kleine planten, struiken en bomen. Volgens de Omnibusenquête 2024 vinden negen op de tien Rotterdammers variatie van groen en dieren belangrijk. Zes op de tien Rotterdammers zijn tevreden over de variatie van soorten groen in hun buurt. Deze percentages zijn redelijk stabiel over de afgelopen jaren.

Tevredenheid onderhoud gras

In 2024 zijn in de Omnibusenquête twee nieuwe vragen opgenomen over het onderhoud van het gras. 60% van de Rotterdammers is tevreden met het onderhoud van het gras in hun buurt. Over de keuze om soms minder vaak te maaien is 80% van de Rotterdammers positief.

Eigen maatregelen

Ruim vier op de vijf Rotterdammers hebben maatregelen genomen om hun woonomgeving aantrekkelijker te maken voor planten en dieren. Het aantal Rotterdammers dat bepaalde maatregelen nam, wijkt niet veel af van vorig jaar. Vorig jaar was vooral het plaatsen van bloeiende planten op het balkon of in de (gevel)tuin toegenomen. Dit jaar is het ophangen van een vogelhuisje toegenomen.

Uitgelicht | Campagne Goede Buur van de Stadsnatuur

In 2024 lanceerde de gemeente Rotterdam de campagne 'Ben jij een goede buur van de stadsnatuur?'. Deze campagne richt zich op het vergroten van bewustwording en het stimuleren van actie bij bewoners om de biodiversiteit in de stad te versterken. De campagne heeft tot doel het bewustzijn onder bewoners te vergroten en concrete acties in gang te zetten.

Het uitgangspunt van de campagne is dat een biodiverse stad niet alleen wordt gevormd door natuurgebieden en openbare ruimten, maar ook door de bijdrage van individuele bewoners en de privétuinen en -terreinen in de stad. In een biodiverse stad leven planten en dieren in harmonie, niet alleen in parken en straten, maar ook in tuinen, op balkons en zelfs in kleine hoekjes van particuliere eigendommen. De campagne benadrukt dat eenvoudige acties door bewoners een groot verschil kunnen maken in het bevorderen van biodiversiteit.

Met toegankelijke communicatie en praktische tips inspireert de campagne bewoners om actief bij te dragen aan stadsnatuur. Voorbeelden van maatregelen zijn:

- Het planten van bloemen die bijen en vlinders aantrekken.
- Het plaatsen van een nestkast of insectenhotel.
- Het vervangen van stenen in tuinen door divers groen.

Daarnaast wordt in de campagne uitgelegd waarom biodiversiteit belangrijk is. Een gezonde biodiversiteit helpt bijvoorbeeld om wateroverlast te voorkomen, insectenplagen te beheersen, verkoeling te bieden in de zomer en schone lucht en water te garanderen. Ook wordt de rol van biodiversiteit in voedselproductie belicht, zoals het bestuiven van gewassen. Om de boodschap toegankelijk en persoonlijk te maken, nemen Rotterdamse Biodiversiteit-ambassadeurs de rol op zich om bewoners te informeren en enthousiasmeren. Via video's, artikelen en workshops delen zij hun kennis en praktische tips.

Interview | Caroline de Vlaam 'Een passie voor bodemleven en biodiversiteit'

In 2016 besloot Caroline haar droom te volgen en begon ze als tuin- en landschapscoach. Haar specialisatie? Het stimuleren van gezond bodemleven, ecologisch tuinieren en composteren. Toen ze de campagneposter van onze interne collega's in de stad zag hangen, was ze meteen enthousiast. Voor haar was dit dé perfecte manier om ecologie en biodiversiteit onder de aandacht te brengen. Het is niet alleen haar werk, maar ook haar missie. Binnen haar groene netwerk staat ze altijd klaar om anderen te helpen.

Tijdens haar vier jaar werk in de Willemstuin in Rotterdam-Zuid ontdekte Caroline iets belangrijks: tuinieren doe je samen. Binnen één seizoen kan een tuin al weelderig en levendig zijn, zónder dat het een rommeltje wordt. Het geheim? Een gezond ecologisch evenwicht. Maar haar doel gaat verder dan alleen mooie tuinen; ze wil ook de onderlinge band in buurten versterken en mensen inspireren om de lasten én lusten van groenbeheer samen te delen. Caroline is actief lid van Vereniging Groen010, een organisatie die groene initiatieven in Rotterdam ondersteunt en verbindt. Samen zetten ze zich in voor een stad die bloeit, zowel letterlijk als figuurlijk.

In de campagne noemt Caroline zichzelf 'de herder van haar eigen wormenkudde'. Voor haar begint alles bij de bodem. 'Een gezonde bodem zit vol leven', legt ze uit. Helaas zien steeds meer mensen bodemdierpjes als ongedierte en wordt er massaal naar bestrijdingsmiddelen gegrepen. 'Dat kan echt anders,' benadrukt Caroline, 'geen gif, geen kunstmest. Het bodemleven is de basis van al het leven. Wist je dat we nog maar 30 oogstseizoenen te gaan hebben, als we zo doorgaan? We moeten nú stoppen met het vernietigen van onze bodem.'

Caroline heeft ook een belangrijke boodschap voor projectontwikkelaars. Ze stelt voor om bij oplevering van bouwprojecten niet alleen te kijken naar de gebouwen, maar ook naar de bodem. 'Controleer het bodemleven. Je levert niet alleen op voor de mens, maar ook voor dieren.' Voor tuinliefhebbers heeft ze een praktische tip: 'Laat je bodem behandelen door een ecologische hovenier voordat je een tuin aanlegt. Zo geef je je planten de beste start.' En haar advies voor iedereen: 'Sta open voor samenleven – met mensen, planten én dieren. Het maakt ons leven zoveel rijker.'

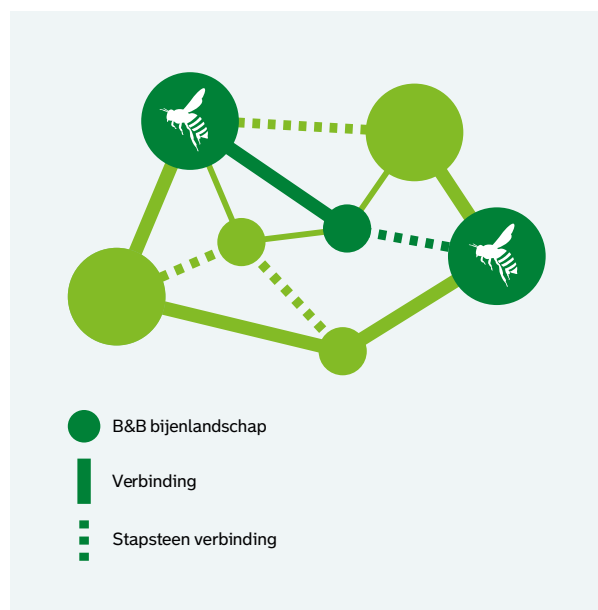

Uitgelicht | 20 hectare Bijenlandschap van de 40

In 2023 zijn we gestart met de aanleg van het bijenlandschap. Op basis van een strategische aanpak werken we aan een ecologische structuur die bestaat uit Bed & Breakfast-gebieden van 10 hectare, stapstenen en verbindingen daartussen.

Stap voor stap vormt zich een robuust netwerk van grote gebieden, verbindingen, kleinere gebieden en plekken in de wijken en buurten waar wilde bijen gedijen.

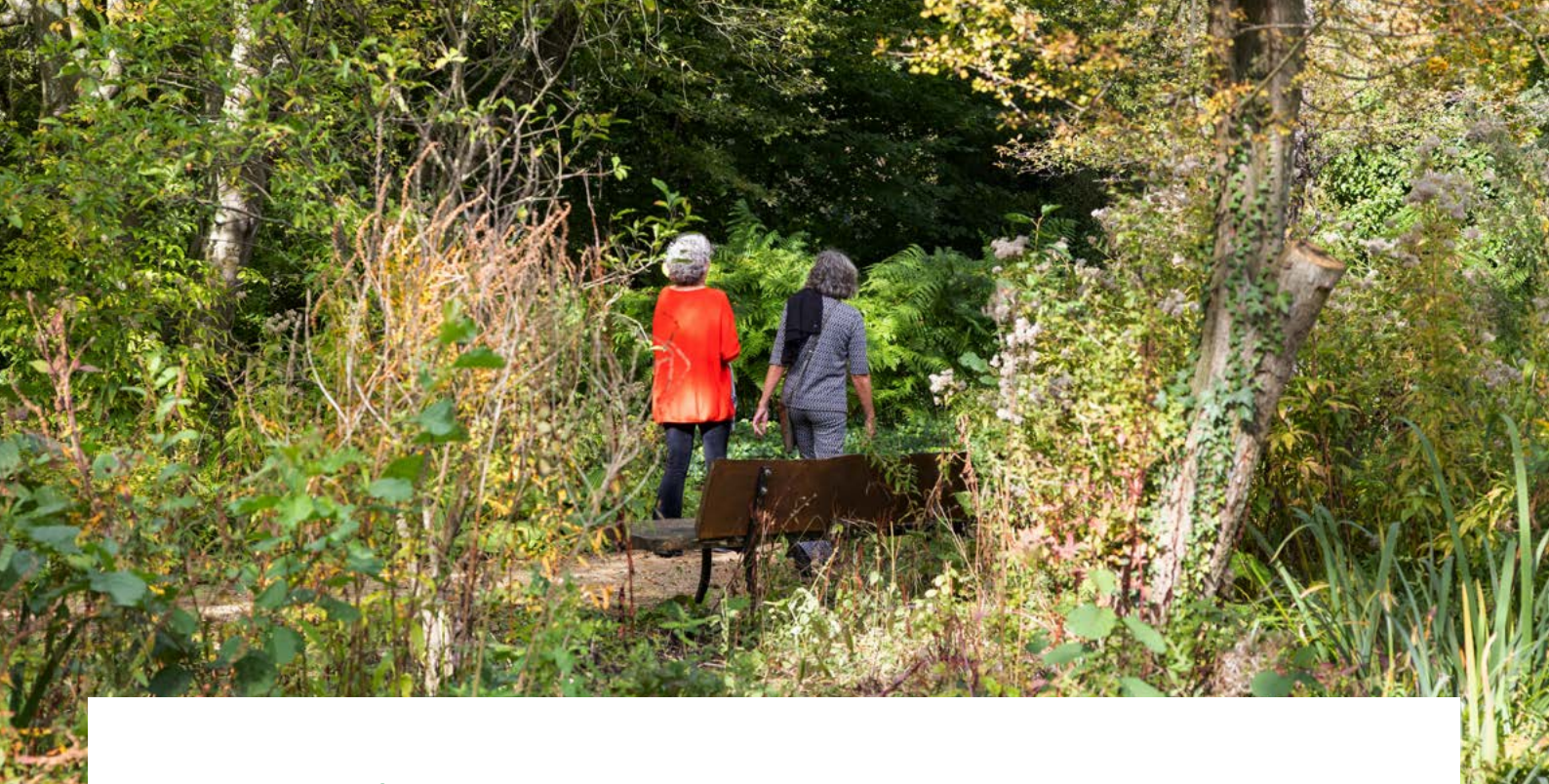
In 2024 zijn met name verbindingen in Noordwest (Overschie, Schiebroek en Hillegersberg) voorbereid en deels uitgevoerd. Op deze manier staat de teller nu op 20 hectare tot bijenlandschap omgevormde bestaande grasvegetatie. In 2024 startte voor de bijen de bloei van een breed biologisch bollenlint in Zestienhoven, dat eind 2023 was aangeplant als onderdeel van het bijenlandschap.

In 2024 is het gebied van de Van der Duijn van Maasdamweg (Zestienhoven), het Molenpark en Terbregge omgevormd tot een bijenlandschap. Ook op de Ringdijk is nu een verbinding in het bijenlandschap, waar tevens een nieuw (verrijdbaar) informatiebord is geplaatst.

De voorbereiding voor de omvorming van de grotere B&B is al gestart en zal in 2025 zichtbaar worden. Aan de zuidzijde van de stad zijn we in 2024 gestart met de voorbereiding van de hectaren voor 2025. Dit bijenlandschap loopt vanaf de zone langs de A16 in IJsselmonde, via het Zuiderpark en Oud-Charlois naar de entree van de Maastunnel. In het noorden van Rotterdam werken we verder aan de verbinding tot langs de Rotte naar het Ommoordse Veld.

De gemeente is onderdeel van het provinciale netwerk de Groene Cirkels Bijenlandschap. De Rotterdamse aanpak sluit aan op deze regionale aanpak. In Bospolder ging in 2024 de provinciale campagne 'Help mijn wijkbij' van start.

Uitgelicht | Bosplantsoen

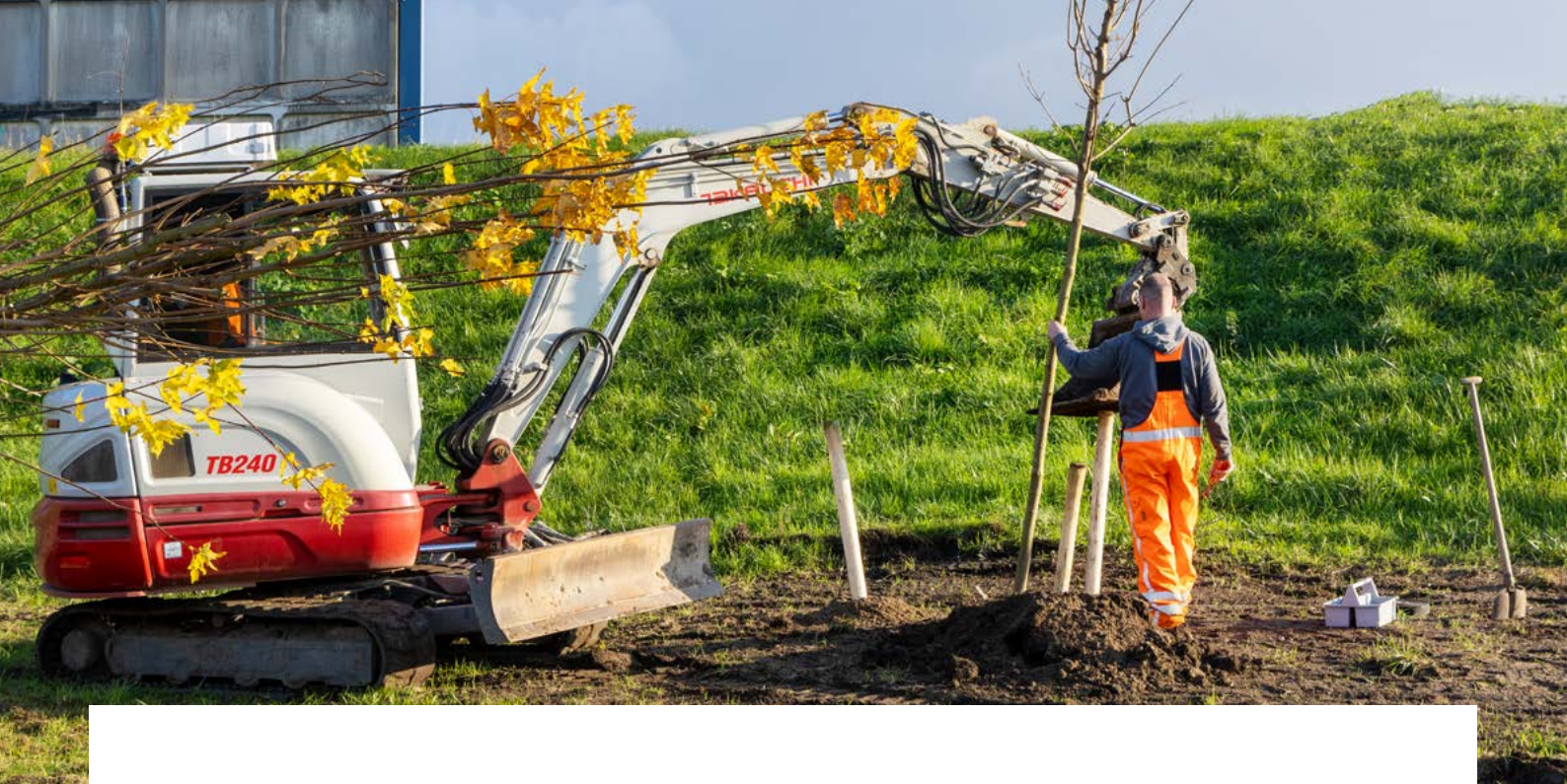
Door dringende en belangrijke thema's als biodiversiteit en de klimaatopgave, is de kijk op de functie en het gebruik van bosplantsoenen veranderd. Bosplantsoenen zijn groenstroken in de stad met een bosachtig karakter, bestaande uit bomen, struiken en kruiden, die een belangrijke rol spelen voor flora en fauna. Ze fungeren als leefgebied, voedselbron en verbindingszone voor planten, insecten, vogels en kleine zoogdieren. Deze 'corridors voor de natuur' zijn van levensbelang in de ecologische structuur en bieden de 4 V's van biodiversiteit: voedsel/vocht, veiligheid, verblijf en verbinding. Bosplantsoenen hebben bovendien een positieve invloed op het welzijn en de gezondheid van mensen, dragen bij aan het verkoelen van de stad, en werken als buffer voor water en klimaatadaptatie.

Hoewel bosplantsoenen drie gebruikers hebben – de mens, flora en fauna, en de stad als systeem – zijn de voordelen door historische keuzes in beplanting niet altijd optimaal benut. Bij de geomorfologische eigenschappen van Rotterdam passen nattere bostypen beter, maar in het verleden is vaak gekozen voor soorten die beter gedijen op hogere zandgronden, wat heeft geleid tot structurele problemen. Ondanks deze uitdagingen blijft bosplantsoen van grote waarde voor de biodiversiteit en de leefbaarheid van de stad.

Er was behoefte aan een duidelijke leidraad voor hoe om te gaan met het bosplantsoen in Rotterdam. Om duidelijkheid te scheppen over het beoogde beeld en de functie, gaf de afdeling Assetmanagement Openbare Ruimte een aantal aanwijzingen die hielpen bij het vaststellen van onderhoudsbehoeften en prioriteiten. Het beheer van bosplantsoenen is maatwerk. Daarom heeft ieder vak zijn eigen beheerplan. Kennis van het eigen areaal is hierbij essentieel.

Met behulp van de leidraad kan de onderhoudsbehoefte voor de korte- en lange termijn vastgesteld worden en geprioriteerd, om zo tot een gezond en divers bosplantsoenbestand te komen. Het totale areaal aan bosplantsoen in Rotterdams openbaar gebied bedraagt 544 hectare, verdeeld over ruim 5200 verschillende vakken. Het Rotterdamse bosplantsoen is zeer verschillend van karakter, met veel verschillende vegetaties, van klein struweel tot opgaand bos. Het omvat beplantingen van minder dan 3m² tot meer dan 30.000m².

In Rotterdam is nu in twee gebieden het project voor bosplantsoen opgestart, in de Beverwaard en het Ruigeplaatbos. Resultaten uit deze verschillende soorten gebieden worden na twee jaar gedeeld en toegepast op andere gebieden in de stad.

Spoor 2 | Monitoren & Sturen

Het creëren van een biodiverse stad vraagt om een lange adem. Het monitoren van biodiversiteit geeft inzicht en helpt op de langere termijn om leefcondities van diersoorten en ecosysteemdiensten veilig te stellen. Ook kunnen we zo gefundeerde beslissingen nemen om de stadsnatuur te versterken en te behouden.

Een greep uit de acties onder spoor 2 van 2024:

- We geven invulling aan het **ecologisch toekomstperspectief** en werken samen met onze partners, zoals de waterschappen, aan een verdere kwalificering en kwantificering van de ecologische structuren voor groen en blauw. Het in beeld brengen van de ontbrekende onderdelen in de structuren maakt daar onderdeel van uit.
- In nauwe samenwerking met het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur en een aantal gemeenten werken we aan de concretisering en de uitrol van het begrip **Basiskwaliteit Natuur**, onderdeel van de Agenda Natuurinclusief 2.0 (2024-2026). Op deze manier werken we aan de ambitie om Basiskwaliteit Natuur in 2040 in te bedden in de stad.
- **Community of Practice Basiskwaliteit Natuur** van 2024. Er is veel uitwisseling geweest tussen gemeentelijke ecologen en juristen over de borging van Basiskwaliteit Natuur in het omgevingsplan. Ook is er een start gemaakt met input vanuit het programma Biodiversiteit in het te ontwikkelen omgevingsplan.
- Om de ontwikkeling van de biodiversiteit beter in beeld te krijgen heeft Rotterdam het **Meetnet Flora en Fauna**.

Uitgelicht | Meetnet ontwikkelingen

- Het Meetnet Biodiversiteit van de gemeente Rotterdam is ondertussen vier jaar actief. Dit jaar werden de soortgroepen flora, broedvogels en vleermuizen gemonitord. Het meetnet omvat in totaal 20 kernbiotopen, waarbij voor elke kernbiotoop verschillende transecten (telpunten) zijn geselecteerd.
- Het is van belang om te benadrukken dat het nu nog niet mogelijk is om op basis van de huidige resultaten van het Meetnet definitieve conclusies te trekken over de staat van de biodiversiteit. Dit geldt zowel op het niveau van de stad als op het niveau van specifieke soortgroepen of locaties. Pas na drie meetseizoenen op elke locatie kunnen voorzichtige conclusies worden getrokken over de trends van specifieke soortgroepen. Dit zal naar verwachting mogelijk zijn in 2026.

Flora

Voor flora was 2024 het tweede monitoringsjaar en daarmee de eerste meting na de nulmeting in 2023. Er zijn 4.615 waarnemingen gedaan van in totaal 308 verschillende soorten. Zandige biotopen stijgen ver boven de andere biotopen uit in aantal soorten en aantal waarnemingen, dit is mede te verklaren door het minder intensieve beheer wat hier wordt uitgevoerd. Op veel transecten is nog regulier maaibeheer, waardoor het aantal soorten hier laag is. Op drie transecten is het maaibeheer aangepast en dit is direct terug te zien in het aantal soorten ten opzichte van vorig jaar. Voor een transect in het Lage Land waren in 2023 slechts 30 soorten waargenomen, en in 2024 56 soorten. Hetzelfde gebeurde in het Oude Noorden, waar minder is gemaaid, en een stijging van 16 naar 22 soorten te zien is. Door ander maaibeheer is dus al binnen één jaar zichtbaar dat het aantal soorten sterk stijgt.

Flora

Waarnemingen

Totaal	4615
Verschillende soorten	308

Meeste waarnemingen in kernbiotoop: zandige biotopen

Vergelijking tussen biotopen met gemiddelden:

- Zandige- en waterrijke biotopen stijgen ver boven de andere biotopen uit, dit komt door minder intensief beheer en veel natuurlijke invloeden
- Stedelijke biotopen scoren het laagst

Vleermuizen

Vleermuizen zijn voor de derde keer gemonitord. In totaal zijn er 6554 waarnemingen gedaan van 7 verschillende vleermuissoorten, waarbij de gewone dwergvleermuis het meest is waargenomen. De meeste waarnemingen van vleermuizen waren in waterrijke- en open biotopen. Een bijzondere waarneming was de kleine dwergvleermuis, deze is langs 6 transecten waargenomen. De kleine dwergvleermuis is een zeldzame soort in Nederland. Vorig jaar werd deze soort slechts op 2 transecten waargenomen. De meervleermuis is ten opzichte van vorig jaar behoorlijk toegenomen. Het aantal waarnemingen steeg van 6 naar 60. De meervleermuis is een kritische soort en foerageert boven open water met weinig verlichting. Deze soort laat vooral op Rotterdam Zuid een toename zien.

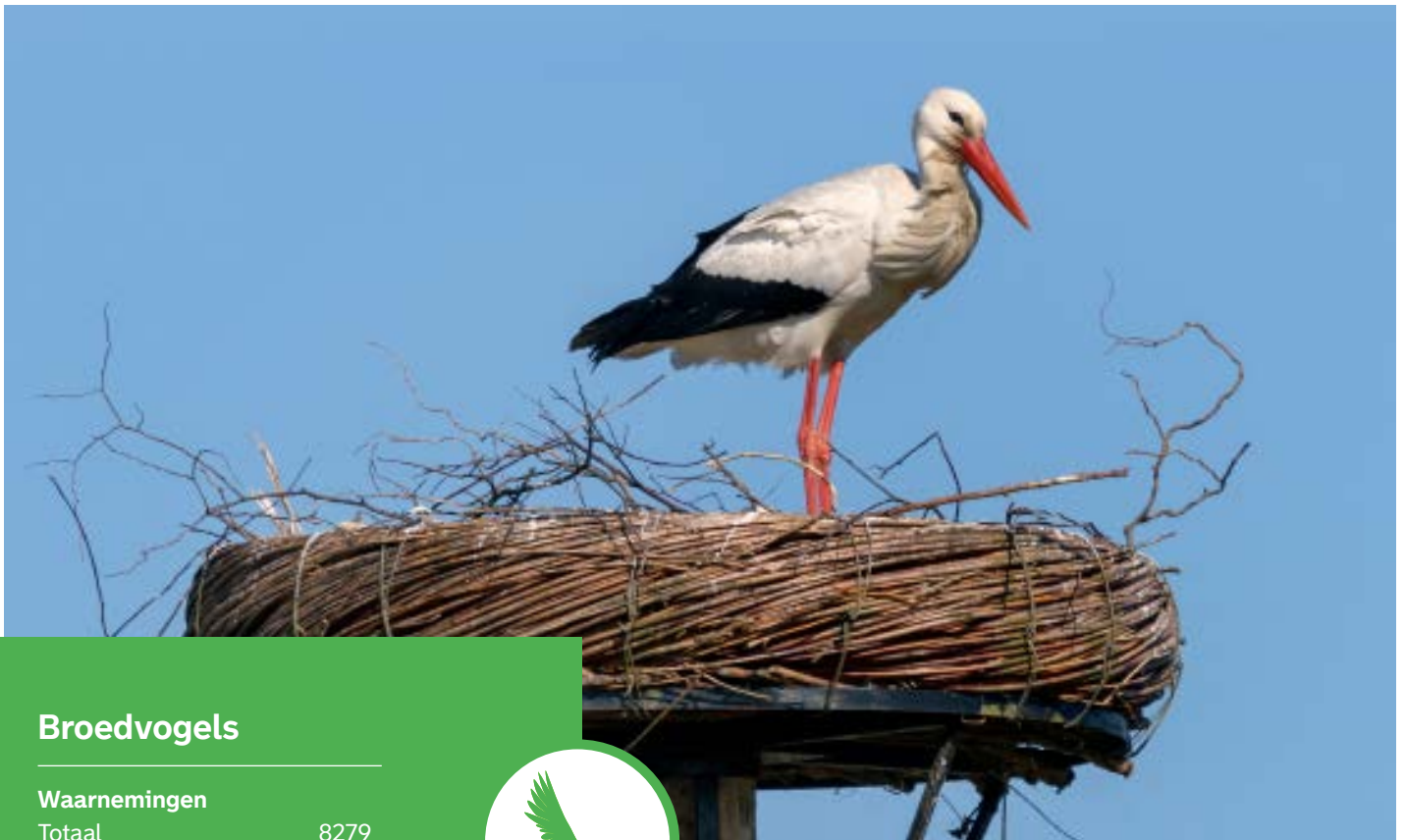
Vleermuizen

Waarnemingen

Totaal	6554
Verschillende soorten	7

Meeste waarnemingen in kernbiotoop: waterrijke en open- en biotopen

Broedvogels

Waarnemingen

Totaal	8279
Verschillende soorten	85

Meeste waarnemingen in kernbiotoop: waterrijke, open- en kruidenrijke biotopen

Broedvogels

Ook broedvogels zijn dit jaar voor de tweede keer gemonitord, tijdens 5 bezoeken. In totaal zijn er 8.279 individuen waargenomen van 85 verschillende vogelsoorten. Dit is een kleine daling ten opzichte van vorig jaar. De kauw en nijlgans zijn nieuw in de top drie van de meest waargenomen soorten. Vorig jaar betrof het de merel en de houtduif. Bijzondere soorten zijn onder andere appelvink, witgat en lepelaar. Net als vorig jaar zijn waterrijke biotopen het meest soortenrijk, door de diversiteit aan habitats. In waterrijke biotopen zijn vaak bosschages, plassen, struwelen en open plekken te vinden. Opvallend is dat er op telpunten bij de Zevenhuizerplas en WW een reductie is van meer dan 10 soorten.

Vergelijking tussen biotopen met gemiddelden

- Open – en waterrijke biotopen zijn koplopers in het aantal soorten per telpunt
- Open – en zandige biotopen zijn koplopers in aantal waarnemingen per telpunt
- Stedelijke biotopen scoren lager, dit komt door minder natuurlijk beheer en weinig inheemse groenstructuren

Volgend jaar gaan we weer verder met monitoren en staan de soortgroepen dagvlinders en libellen op de planning.

Uitgelicht | Citizen Science

Citizen Science & Vlinderchallenge:

- In samenwerking met Bioto zette de gemeente een waardplantenroute op voor specifieke vlinders. Er waren vragen uitgezet over communicatie rond de **vlindertelling** in juni en monitoring van de vlinders in de afgelopen vijf jaar. De eerste vlinderroutes waren het Dakpark, Arboretum en Botanische Tuin Afrikaanderwijk. Op deze 3 verschillende plekken is de aanwezigheid van vlinders geteld door Rotterdammers en bezoekers.
- We zijn aan de slag gegaan met biodiversiteits-monitoring op groene daken via **Environmental DNA (e-DNA)**. Deze innovatieve techniek is nog niet eerder gebruikt op daken in Rotterdam en er zijn nog geen resultaten bekend.
- De **Luistervink** is op 4 locaties geïnstalleerd: Natuurhistorisch Museum, Heemtuin Kralingse Bos en stadsboerderijen Molenwei en Oedenstee. De Luistervink registreert vogelgeluiden in de omgeving en met behulp van AI wordt bepaald welke vogel het is. Op die manier ontstaat een goed beeld van de vogels die jaarrond in de verschillende Rotterdamse parken voorkomen.
- De **Groene Cursus**, gefinancierd vanuit de Groenagenda, bood bewoners waardevolle handvatten om zowel op privé- als openbaar terrein meer groen te realiseren. De cursus vond plaats op de inspirerende locatie van Stadskwekerij de Kas en richtte zich op onderwerpen zoals ecologisch tuinieren en het versterken van biodiversiteit. Eén avond was speciaal gewijd aan dit laatste thema. Met een groep van 23 enthousiaste deelnemers ging de cursus van start, onder begeleiding van Raymond Landegent en Nathalie van Galen.

De tweede editie van de **Rotterdamse BioBlitz** was in 2024 opnieuw een succes. In slechts 24 uur werden 1.136 soorten planten en dieren geteld, ondanks slecht weer. De meeste waarnemingen betroffen planten (513), gevolgd door vogels (106) en vliegen en muggen (77). De nachtvlinders voegden nog 63 soorten toe aan het einde van de dag. In totaal deden 225 mensen mee en werden 4.700 waarnemingen gemeld, zowel door experts als door het brede publiek. Dit evenement helpt de biodiversiteit in Rotterdam beter in kaart te brengen en draagt bij aan het gemeentelijk biodiversiteitsbeleid. De gemeente Rotterdam was één van de partners van het evenement en werd vermeld op flyers, posters, en op de BioBlitz-pagina van de website van het Natuurhistorisch Museum.

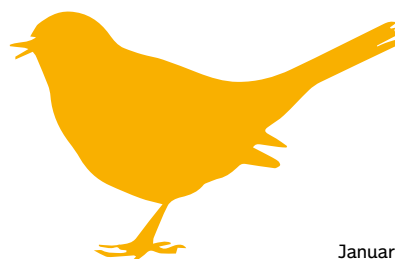

Spoor 3 | Verankeren

Het versterken van biodiversiteit in Rotterdam is een integrale opgave die alle lagen van de stad raakt: van buurten en wijken tot het stedelijke niveau en het omliggende landschap. Er zijn diverse stappen gezet om biodiversiteit op de kaart te zetten en te verankeren binnen de gemeente. Verankering bij de collega's van de diverse diensten, met aandacht voor de gemeente als lerende organisatie, waarbij opleidingen over biodiversiteit actief onder de aandacht worden gebracht. Ook vraagt dat om verankeren van biodiversiteit in de instrumenten op het strategische, tactische en operationele niveau.

Op strategisch niveau werken we nauw samen met de andere programma's en opgaven van de stad. Denk aan de inpassing van biodiversiteit in het strategisch assetmanagementplan Groen, het Rotterdams WeerWoord, de Groen Agenda, Rotterdamse Isolatie Aanpak en de woningbouwopgave als aanleiding voor een SoortenManagementPlan (SMP).

- **SoortenManagementPlan (SMP)** voor Rotterdam. De aanbesteding van het SMP in Hoogvliet is van start gegaan. Dit jaar is tevens begonnen met de voorbereiding van het stadsbrede SMP.
- De voorbereiding van de **Groenaanbesteding** is in volle gang. Het vergroten van de biodiversiteit door inzet van de beheermaatregelen wordt onderzocht en meegenomen. Denk hierbij aan stamschotten, maaien en schoffelen. Hiertoe wordt een pilot opgezet, en de onderzoeksresultaten worden beschreven in het nieuwe aanbestedingsplan van 2026.
- Een groeiend aantal ecologen is inzetbaar voor projecten om **biodiversiteit in te bedden** in de lijnorganisatie, met behulp van de Toolbox en de biodiversiteitsambitie. Ook werken ecologen steeds vaker mee aan de tactische en strategische opgaven en plannen van de stad.
- De **Vuistregels** voor het bouwen zijn dit jaar vastgesteld en de randvoorwaarden voor de ecologie, zoals die zijn opgenomen in het beleidskader, maken daar onderdeel van. Ook de herziening van de Rotterdamse stijl is dit jaar vastgesteld, met de ecologische uitgangspunten als onderdeel.

Uitgelicht | Toolbox Natuurinclusief Rotterdam.

"Er zijn in totaal zes kernbiotopen uitgewerkt. Deze biotopen bevinden zich in gebieden van de stad waar de meeste projecten plaatsvinden. Voor deze locaties zijn de gidssoorten en bijbehorende ecologische maatregelen al beschreven, inclusief de ecoprofielen die hierbij horen."

De webviewer van de Toolbox Natuurinclusief Rotterdam is in concept gereed en is gedemonstreerd op het Stadsmakerscongres. Met de webviewer wordt het gebruik van de Toolbox eenvoudiger. Er is per locatie direct inzichtelijk in welke kernbiotoop een project of beheeropgave ligt, wat de ecologische mogelijkheden en opgaven zijn voor de betreffende gidssoort en wat de bijhorende maatregelen zijn om de biodiversiteit te vergroten.

Slotwoord

De gemeente Rotterdam hecht groot belang aan het inrichten, onderhouden en ontwikkelen van een robuust ecosysteem met en in de stad. Op lokaal niveau doen we dat met ons gemeentelijk programma Biodiversiteit en alle acties zoals in dit jaarverslag omschreven.

We zien dat biodiversiteitsdoelen steeds beter worden ingebed op tactisch niveau, waarbij ze worden vertaald naar concrete stappen en praktische toepassingen, zoals de Rotterdamse Stijl en de Vuistregels voor het bouwen.

Biodiversiteit is stevig verankerd in het beleid van Rotterdam, met een duidelijke uitvoeringsagenda die concrete acties bevat om onze doelen te bereiken. Een belangrijk voorbeeld is de ontwikkeling van het bijenlandschap, dat niet alleen de leefomstandigheden van bestuivers verbetert, maar ook bijdraagt aan het versterken van de stedelijke natuur en de ecologische structuren richting 2030.

We zijn trots op de resultaten die we dit jaar hebben bereikt en onze concrete stappen in de richting van een biodivers en duurzaam Rotterdam. Deze voortgang is te danken aan de intensieve samenwerking tussen de gemeente, onze partners en de actieve bijdragen van bewoners.

Samen blijven we ons best doen om Rotterdam een levendige stad voor mens en dier te houden. Hoewel we niet alle factoren kunnen beïnvloeden, zetten we ons in om een positieve bijdrage te leveren aan de stadsnatuur. Met onze gezamenlijke inzet hopen we de komende jaren verdere stappen te zetten naar een groenere en meer toekomstbestendige stad.

www.rotterdam.nl/biodiversiteit

Ben jij een
goede buur van
de stadsnatuur?

Gemeente
Rotterdam